

Adam S. Bolton
bolton@mit.edu

10 Mayıs 2002

MIT 8.02, Bahar 2002 Ödev # 10 Çözümler

Problem 10.1

Çizgisel Kutuplayıcılar – Ev deneyi.

(a) Bir cam yüzeyden yansımış parıltıyı izlediğinizi varsayın. Cam yaklaşık **1,5** ve hava yaklaşık **1** kırılma indisine sahiptir. “Kutuplanma açısı” (veya Brewster açısı) – yansımış ışığın tamamen kutuplu olduğu gelme açısı– o zaman (Giancoli Denklem (36-22), s. 910),

$$\tan\theta_p \simeq \frac{1,5}{1} = 1,5 \Rightarrow \theta_p \simeq \arctan(1,5) \simeq 56^\circ$$

ile verilir. Bu nedenle parıltı $\sim 55^\circ$ de gözlenir ve güçlü bir şekilde çizgisel kutuplu olacaktır. Kutuplanmanın yönü yansıtıcı yüzeye paralel ve (elbette) yayılma doğrultusuna dik olacaktır.

(c) Kutuplu güneş gözlüklerinin amacı yansımış (mesela bir gölün yüzeyindeki hava-su ara yüzeyinden) parıltıları kesmektir. Bu ışın yansıtıcı yüzeye (genellikle su durumunda yatay) paralel düzlemde bir dereceye kadar kutuplu olacaktır. Bu nedenle kutuplayıcı bir mercek, *kendi* kutuplanması yansıtıcı yüzeyin düzlemine *dik* ise, parıltıyı etkin bir şekilde engelleyecektir. Yatay yansıtıcı yüzeyler için bu düşey, mercek kutuplanmasına eklenir: biçim “b”. (Elbette bu tasarım çalışmayacaktır, özellikle senin tarafında bulunurken avlanıyorsan...).

(d) Bir ideal kutuplayıcı için (HN-50), kutuplanmamış ışığın şiddeti ilk kutuplayıcıda % 50 kadar azalacaktır. Ardışık kutuplayıcılarda şiddet, bir $\cos^2\theta$ çarpanı kadar daha fazla azalır; burada θ kutuplayıcının kutuplanması ile ışığın (şimdi çizgisel kutuplanmış) $\mathbf{E}$ alanı arasındaki açıdır (Giancoli kesim 36-11, ss. 907-909). Bu açı bizim özel yapılandırmamızda 0° , 45° ve 90° değerlerini alır. Kutuplanmamış gelen I_0 şiddetine normalize edilmiş, ilgilenilen değişik “bölgesel şiddetler” aşağıdaki tabloda verilmiştir ((e) şıkkından sonra).

(e) Her şeyden önce HN-50 ve HN-38 de “50”2 ve “38” in anlamını inceleyelim.

z yönünde ilerleyen herhangi bir ışık dalgasının şiddetine bir x -kutuplu ve bir y -kutuplu şiddetin toplamı olarak bakılabilir. Bu katkıların ayrışması, toplam şiddet

elektrik alan vektörünün *karesiyle* orantılı olduğu için, mümkündür: bir orantı sabiti α için,

$$I = \alpha |E|^2 = \alpha E_x^2 + \alpha E_y^2 = I_x + I_y$$

yazılabilir. (elektrik alan/ışık şiddeti ilişkisinin detayları için Giancoli kesim 32-7 (ss. 800-802) yi gözden geçiriniz).

z yönünde yayılan kutuplanmamış ışığa, ortalama olarak **% 50 x -kutuplu** ve **% 50 y -kutuplu** gibi bakılabilir. Kutuplanması y -yönünde olan bir HN-50 kutuplayıcısı, gelen y -kutuplu ışığın tamamını geçirir ve gelen x -kutuplu şiddetin hiçbirini geçirmez. Gelen toplam şiddetin **% 50'si** geçer, HN-50'deki "50" bundan dolayıdır. Benzer amaçlı HN-38 polarizörü gelen y -kutuplu ışığın %76'sını geçirecek (niçin % 76..?) ve x -kutuplu şiddeti hiç geçirmeyecektir. Böylece gelen toplam şiddetin **(%50'nin %76'sı + % 50'nin % 0'ı) = %38'i** geçecektir. İşte buradaki "38" HN-38'deki 38'den gelir.

Bu problemin amaçları için, bir HN-38 kutuplayıcının, benzer şekilde yerleştirilmiş bir HN-50 kutuplayıcısı tarafından geçirilecek herhangi bir şiddetin % 76'sını geçireceğine dikkat edelim. Bu yüzden HN-38 için bölgesel şiddetlerimizi yeniden hesaplamak için basitçe HN-50 sonuçlarımızı $(0,76)^N$ la çarpabiliriz. Burada N ışığın yolu boyunca bulunan kutuplayıcı sayısıdır.

Bölge	HN-50 Şiddeti	N	$(0.76)^N$	HN-38 Şiddeti
A	0.5	1	0.76	0.38
B	0.5	1	0.76	0.38
C	0.5	1	0.76	0.38
D	0.5	1	0.76	0.38
E	$(0.5)(\cos^2 90^\circ) = 0$	2	0.58	0
F	0.5	1	0.76	0.38
G	$(0.5)(\cos^2 90^\circ) = 0$	2	0.58	0
H	$(0.5)(\cos^2 45^\circ) = 0.25$	2	0.58	0.144
K	$(0.5)(\cos^2 45^\circ)(\cos^2 45^\circ) = 0.125$	3	0.44	0.055
L	$(0.5)(\cos^2 45^\circ) = 0.25$	2	0.58	0.144
M	$(0.5)(\cos^2 45^\circ) = 0.25$	2	0.58	0.144
N	0.5	1	0.76	0.38
O	0.5	1	0.76	0.38
P	$(0.5)(\cos^2 0^\circ) = 0.5$	2	0.58	0.29
Q	0.5	1	0.76	0.38

Problem 10.2

Kutuplanma Açısı (Brewster Açısı) I. (Giancoli 36-49.)

Hava için $n = 1,00$ ve su için $n = 1,33$ alarak, yüzeyin altından gelen ışığın hava-su ara yüzeyinden yansıma kutuplanma açısı,

$$\tan\theta_p = \frac{1,00}{1,33} = 0,75 \Rightarrow \theta_p = 40^\circ$$

ile verilir. Karşılaştırma için içten tam yansıma için kritik açı ise,

$$\sin\theta_c = \frac{1,00}{1,33} = 0,75 \Rightarrow \theta_c = 49^\circ$$

ve üst-yüzey yansımaları için kutuplanma (Brewster) açısı,

$$\tan\theta_p = \frac{1,33}{1,00} \Rightarrow \theta_p = 53^\circ$$

bulunur.

Problem 10.3

Polarizasyon Açısı (Brewster Açısı) II. (Giancoli 36-69.)

Sakin bir gölün yüzeyinden yansıyan güneş ışınları, Güneş *düşeyle* kutuplanma açısı $\theta_p = 53^\circ$ ye eşit (bir önceki problemden) bir açı yaptığında, %100 kutuplu olacaktır. Böylece yatayın üzerinde Güneş açısı $90^\circ - 53^\circ = 37^\circ$ olmalıdır.

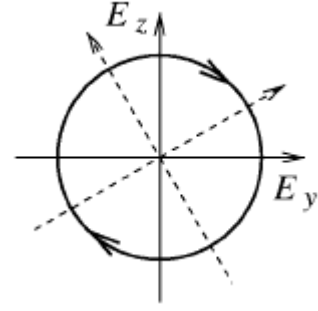
Problem 10.4

Dairesel Kutuplu Işık.

Problem 9.5'ten dairesel kutuplu elektromanyetik dalga E- alanını hatırlayın; $x = 0$ 'da değerlendirirsek,

$$E_y = -E_0 \cos(\omega t), E_z = E_0 \sin(\omega t)$$

olur.

Elektrik alan vektörü sabit büyüklüktedir ve şekilde gösterildiği gibi $y - z$ düzleminde bir çember tanımlar. Bu yüzden E_y^2 ve E_z^2 'nin zaman ortalama değerleri eşit olacaktır. Önemli olan şey, bir başka yönelim için $y - z$ düzleminde kesikli eksenlerle gösterildiği gibi, y ve z eksenlerimizi döndürdüğümüzde bile, bunun geçerli olmasıdır. Böylece $z -$ eksenimizi, HN-50 kutuplayıcımızın eksenini olarak almakta özgürüz. Gelen dairesel-kutuplu şiddetin yarısı (E_y^2 'ye eşlik eden) engellenecek ve yarısı (E_z^2 'ye eşlik eden) geçecektir. Böylece ışığın $\frac{1}{2}$ 'si geçecektir. Bu geçen ışık $z -$ yönünde çizgisel kutuplanmış olacaktır.

SON